

Sluttoffensiven mot Tyskland

Taler

Arne Ording

Dato

27 mars 1945

Sted

London radio

- 1 De allierte arméene har gått over Rhinen, og tyskernes siste sammenhengende forsvarslinje i vest er brutt. Torsdag i forrige uke satte mekaniserte styrker av general Pattons 3. amerikanske armé over Rhinen mellom Mainz og Worms. Dette dristige kup var blitt muliggjort ved en av de mest vellykte
- 5 «knipetangsoperasjoner» under krigen. Den 3. og den 7. amerikanske armé hadde i løpet av mindre enn 14 dager smadret to tyske arméer mellom Moselle, Saar og Rhinen, og det ble for et par dager siden meldt at de hadde tatt mer enn 110 000 fanger vest for Rhinen. Store gruve- og industridistrikter, som kullene i Saar og den kjemiske industrien omkring Ludwigshaven, ble erobret i løpet av
- 10 noen dager, og fiendens motstand brøt fullstendig sammen unntagen i Siegfriedlinjen i sør. Her støtte den 7. armé som rykket fram fra Alsace på kraftig motstand. Etter nederlaget på vestre Rhin-bredd var de fiendtlige styrker i oppløsningstilstand, og de amerikanske tropper kunne sette over elven uten å møte noen alvorlig motstand. Det var så meget mere oppsiktsvekkende som
- 15 tyskerne på forhånd måtte regne med at de allierte ville forsøke en overgang her, til den såkalte «hessiske sletten» som er en av de historiske innfallsporter til Midt- og Sør-Tyskland. General Pattons tropper fortsatte sin framrykking i et lynkrigstempo. Darmstadt falt, og det kjempes nå i Frankfurts forsteder. Frankfurt hadde før krigen mer enn en halv million innbyggere, og den er en
- 20 gammel «riksby» med store historiske tradisjoner. Først og fremst er den imidlertid et trafikksentrum, et utgangspunkt for viktige veier og jernbanelinjer. En annen del av general Pattons styrker nådde fram til elven Main ved byen Aschaffenburg hvor de kapret en bru over elven intakt. Aschaffenburg ligger på jernbanen fra Frankfurt til Nürnberg, og Pattons tropper fortsetter
- 25 framrykkingen i denne retning inn i hjertet av Sør-Tyskland. Pattons armé har nå minst 7 bruhoder på Østre Rhin-bredd, deriblant flere nordenfor Mainz, mellom denne byen og Koblenz. Her har den nordlige fløy av Pattons tropper praktisk talt oppnådd forbindelse med den sørlige del av general Hodges 1. amerikanske armé. Den 1. armé har brutt ut av bruhodet ved Remagen både

mot nord, sør og øst på en bred front. Man kan overhodet ikke lenger tale om noe «bruhode», overgangen over Rhinen er en fullbyrdet kjensgjerning, og general Bradley, sjefen for den 12. armégruppe, som omfatter både 1. og 3. armé, har uttalt at han kan krysse Rhinen hvor som helst på sitt frontavsnitt.

35 Både på Pattons og Hodges avsnitt synes motstanden å være spredt og desorganisert, og mens det forekommer tilfelle av desperat motstand i enkelte landsbyer, synes de fiendtlige troppers moral stort sett å være skrøpelig. Det strømmer hver dag inn tusener av fanger.

40 Den avgjørende militære begivenhet er imidlertid at Montgomerys 21. armégruppe som består av den 2. britiske og den 9. amerikanske armé, har gått over Rhinen nord for Ruhr. Her var det ikke mulig å overraske fienden og å gjennomføre overgangen ved en overrumpling. Tyskerne har lenge vært klar over at de allierte planla å gå over elven nord for Ruhr, og de har samlet sine siste
45 tropper på dette avsnittet. Overgangen var resultatet av en detaljert planlegging og av omhyggelige og systematiske forberedelser. Den var også resultatet av et intimt samarbeid mellom alle våpenarter. Den strategiske bombing har ødelagt fiendtlige kommunikasjonssentra langt bak fronten, og umuliggjort eller sinket transport av materiell og tropper. De fiendtlige tropper i området nærmest elven
50 ble utsatt for en systematisk og dagelang bombing av det «taktiske» flyvåpen og av store mengder av tungt artilleri. Elven er her over 800 m. bred, og for å krysse den trengtes store mengder av fartøyer av mange slag, fra små båter til svære ferger og lektere som kunne ta over tanks og kanoner. Disse fartøyene måtte, sammen med materiale til provisoriske bruer, transporteres helt fra Antwerpen
55 og andre belgiske havner, langs veier som på forhånd var overbelastet med militær trafikk. Store troppemasser måtte bringes fram, og hver enkelt avdeling måtte være klar over sin spesielle oppgave. I de siste dagene ble disse forberedelser dekket ved røyklegging.

60 Tyskerne visste at angrepet ville komme, men de kunne ikke vite det nøyaktige tidspunkt, og den allierte ledelse søkte med mange sinnrike midler å holde dem i spenning og uvisshet. Da angrepet åpnet, brukte de allierte også delvis overraskende metoder. Tyskerne hadde ventet at de allierte først skulle sende flybårne tropper, og hadde forberedt seg på dette. Det som skjedde fredag kveld,
65 var imidlertid at angrepet ble åpnet av kommando-trenet infanteri som sikret seg selve elvebredden. Først etterpå fulgte de flybårne tropper som ble landsatt lenger fram for å uskadeliggjøre fiendens artilleristillinger og avbryte sambandslinjene. Hele den veldige og innviklede militæroperasjon ble

70 gjennomført helt ut etter planen og med mindre tap enn ventet. Under tidligere landgangsoperasjoner har stillingen oftest vært den at de første tropper som kom i land, måtte klamre seg til strandbredden og møte angrep fra fiendtlige tanks før deres egne tanks var kommet i land. I Arnheim ble de flybårne styrker som kjent revet opp av fiendtlige mekaniserte avdelinger fordi det ikke lyktes for 75 de alliertes mekaniserte tropper å nå fram i tide. Denne gang lyktes det de alliertes infanteri og tanks å knytte forbindelse med de flybårne tropper før fienden hadde vært i stand til å forsøke noe motangrep, og de forskjellige bruhoder ble praktisk talt med en gang knyttet sammen til en felles front. Det lyktes videre allerede søndag å slå to pontongbruer over elven. De britiske 80 tropper holder det nordlige frontavsnittet, med byene Rees og Wesel, mens amerikanerne holder det sørlige, fra elven og kanalen Lippe til den nordlige del av Ruhr-distriktet. Motstanden har vært hardest i nord hvor britene står overfor de beste avdelinger av den 1. tyske fallskjermarmé som også kjempet med stor energi under kampene på vestre Rhin-bredd. Årsaken til den innbitte tyske 85 motstand her synes å være at tyskerne legger særlig stor vekt på å dekke Nederland med basene for V 2, rakettbombene. Det har imidlertid ikke lyktes å stanse den britiske framrykkingen, og etter å ha erobret Rees presser de britiske tropper seg nordover i retning av knutepunktet Emmerich like ved den nederlandske grensen. Lenger sør har motstanden vært svakere. Amerikanske 90 tropper bryter inn i Ruhr fra nord, mens andre avdelinger rykker fram i retning av knutepunktet Dorsten nord for Ruhr-området. Industri-distriktene i Ruhr er for øvrig allerede praktisk talt isolert på grunn av bombing, liksom de fleste fabrikker er satt ut av drift. Tyskerne var ikke i stand til å sette inn noe motangrep mot de alliertes bruhoder i de første avgjørende dager. De har 95 fremdeles visse styrker i behold, men de har forlengst måttet oppgi håpet om å holde Rhin-linjen. Det er foreløpig ingen ting som tyder på at de vil være i stand til å sette i gang noen strategisk motoffensiv. På den annen side vedblir Rhinen å være en hindring for de allierte inntil de har fått tilstrekkelig med bruer over elven. Korrespondentene forteller imidlertid i dag om de uendelige rekker av 100 tropper, tanks og kjøretøyer som uten å møte noen hindringer fraktes over elven. Det vil gå en kort tid før overgangen er fullbyrdet. Så snart det er skjedd, vil ingen kunne stanse Montgomery's arméer, og den nord-tyske sletten ligger foran dem. Deres mål vil være jernbaneknutepunktene Münster, Osnabrück og Hannover, og videre i retning av Berlin. Et sted på veien, kanskje ved Elben, vil 105 de antagelig møte russerne. Det er imidlertid sannsynlig at enkelte styrker vil bøye mot nord for å frigjøre Nederland, og at andre grupper vil gå nordover mot Bremen og Hamburg.

110 General Pattons arméer vil fra Frankfurt rykke nordover langs dalførene i Mellom-Tyskland til Kassel og Erfurt, hvorfra de enten kan gå fra Kassel til de store industribyene Halle og Magdeburg, eller fra Erfurt til Leipzig. Også her kan de møte russerne et sted, og alle disse veiene fører til Berlin. Pattons marsj inn i Midt-Tyskland vil gjøre det umulig for de tyske troppene i nord-vest å
115 trekke seg tilbake til den meget omtalte festning i Sør-Tyskland. Det er også meget som tyder på at en annen del av Pattons styrker, antagelig sammen med den 7. amerikanske og den 1. franske armé, vil rykke rett inn i Sør-Tyskland - de er alt på vei til Nürnberg. Den sør-tyske festningen trues samtidig fra sør-øst hvor to russiske armégrupper under marskalk Malinovski og Tolbukin rykker i
120 lynkrigstempo mot Østerrike og Tsjekkoslovakia, mens Petrovs og Konjevs styrker er nådd fram til passene gjennom fjellene øst for Böhmen og Mähren.

Den allierte overkommando meldte for en kort tid siden at Kesselring hadde avløst von Rundstedt som øverstkommanderende i vest. von Rundstedt var en
125 høyt ansett militær fagmann, en typisk representant for den militære tradisjon hvis viktigste bærer er den tyske generalstab. Samtidig har han imidlertid som de fleste tyske offiserer vært lojal mot Hitler, og han har overlevd alle de forskjellige «utrensninger» blant de høyere militære, deriblant også den som fant sted etter det mislykte kuppforsøket siste sommer. von Rundstedt representerte heller ikke
130 militært sett noen stivnet tradisjon, men var tvert imot en utpreget tilhenger av «lynkrigene». Han ledet den sørlige fløy under angrepet på Polen i 1939 og de arméer som brøt igjennom ved Sedan i juni 1940. Han deltok i første del av krigen mot Sovjet-Samveldet, men ble overflyttet til vestfronten før de store nederlag i Øst. Han ble også, muligens på grunn av strid med Rommel, fratatt
135 kommandoen i vest før invasjonen, og kunne altså ikke gjøres ansvarlig for nederlaget i Frankrike. Hans navn er først og fremst knyttet til det dristige, men mislykte motangrepet i Ardennene i desember. Ryktene forteller at han anså en gjenerobring av Antwerpen for å være Tysklands siste sjanse for å oppnå en kompromissfred, og at han etter dette nederlaget - hvortil kom nederlaget på
140 vestre Rhinbredd - var klar over at krigen var tapt. Det er i hvert tilfelle sannsynlig at det i forbindelse med den oppløsning som nå setter inn både vil oppstå indre strid i hærledelsen og strid mellom den militære og den politiske ledelse. Hittil har riktignok partiet og SS alltid seiret i disse stridigheter. Kesselring var i stadig konflikt med Rommel, og man har derav sluttet at han i
145 motsetning til Rommel, ikke var nazist. Hitler ville imidlertid ikke utnevnt ham til hans nåværende stilling hvis han ikke var regnet for å være pålitelig. Kesselring

har ledet den defensive kamp i Italia med stor dyktighet, og tilbaketog har ikke svekket, men snarere styrket hans prestisje. Det er imidlertid en ting å lede et
150 tilbaketog i fjellene i Italia hvor de to parter styrker var omtrent jevnsterke, og en annen å stanse de alliertes mektige offensiv i vest. Tyskerne har ingen sjanse. Før overgangen over Rhinen regnet man at de hadde ca. 70 divisjoner i vest, men de var meget sterkt redusert og svarte ikke til mer enn 35 fullt oppsatte divisjoner. Dette var før oppløsningen på det sørlige frontavsnittet satte inn.
155 Transportvesenet er i uorden, tyskerne er håpløst underlegne i luften, selve krigsproduksjonen er i ferd med å bryte sammen og moralen svikter. Mens vestfronten er i ferd med å gå i stykker, står verdens største armé ferdig til å kaste seg over tyskernes hovedstyrke i øst. De allierte er ikke bare overlegne i tall på begge fronter. De er seiersvante og seiersikre, de har rikelig med utstyr, og de har
160 verdens største industristater i ryggen. Ganske visst har de allierte også sine vanskeligheter å overvinne. Disse knytter seg først og fremst til forsyningsspørsmålet og til nødvendigheten av å bruke langstrakte sambandslinjer. Dette stanset i fjor de allierte i vest ved den tyske grensen og i øst ved Vistula. Denne gang har imidlertid tyskerne ingen Siegfriedlinje eller
165 Oderlinje å falle tilbake til, ingen reserver å sette inn og ikke tid til å reorganisere opprevne styrker. Tyskerne kan nok oppnå å stanse de allierte for en kort tid på lokale frontavsnitt, men det er også alt. Denne gang tar vi ikke feil. Oppløsningen er i gang og seieren er ikke langt borte.

170

Kilde

Arne Oding: 100 kronikker. Oslo 1946, s. 418-423.

Emner

Andre verdenskrig, Krig, Nazisme, Radiotale

175

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/sluttoffensiven-mot-tyskland>

180

185